

Slovo k povzbuzení na neděli 21. června 2020, na 13. neděli v mezidobí...
Biblická čtení: 2Král 4,8-11.14-16a; Ž 89; Řím 6,3-4.8-11; Mt 10,37-42

Milé sestry, milí bratři,

již třetí neděli otevíráme 10. kapitolu Matoušova sepsání evangelia. Začala svědectvím o vyvolení a vyslání dvanácti apoštolů Pánem Ježíšem. To byl úryvek, který jsme slyšeli před dvěma týdny. Na to navázala relativně dlouhá Kristova řeč, takzvaná „řeč vyslání“, ze které jsme četli již minulou neděli a dnes její čtení dokončujeme. Jsou to slova adresovaná nejprve apoštolům, těm, které Pán Ježíš vyvolil a vyslal do světa, potažmo pak jejich nástupcům v apoštolské službě. Jelikož se ale stala součástí evangelia, platí nějak i všem křesťanům, nám všem, a proto se opět zkusme do Ježíšových slov zaposlouchat všichni.

Dnešní úryvek skládá ze dvou částí. První bychom mohli (spolu s biblisty) klidně nazvat „podmínky následování Pána Ježíše“, druhou třeba „přijetí Božích poslů“. Naše názvy samozřejmě nejsou podstatné, ale je dobré vnímat, že se jedná o dvě části, dvě trochu různá témata. Protože obě jsou velká, zkusme zaměřit dnes svou pozornost pouze na první z nich, tedy na zásady, jejichž naplňováním máme Pána Ježíše následovat.

«Kdo miluje otce nebo matku víc nežli jme, není mne hoden; kdo miluje syna nebo dceru víc nežli mne, není mne hoden», tak začal dnešní úryvek. To určitě nejsou na výklad nejsnadnější slova Pána Ježíše. Leckomu mohou znít nejen nepochopitelně, ale dokonce i velmi tvrdě. A není se až zas tak čemu divit. Vždyť láska dětí k rodičům a snad ještě více láska rodičů k dětem patří k těm úplně nejpřirozenějším, nejpevnějším a nejkrásnějším láskám vůbec. Navíc je obsahem i celého Božího přikázání Desatera «cti otce svého i matku svou», přikázání, z nichž Kristus nepřišel zrušit ani čárku, ale naopak je naplnit.

Proto nemůžeme Ježíšovu slovu určitě rozumět tak, že by nás nabádala, abychom neměli rádi své rodiče, abychom nemilovali své nejbližší a už vůbec ne aby rodiče nemilovali své děti, ať jsou jakékoli. Něco takového by bylo nejen proti Desateru a přirozenému zákonu, ale i proti samotnému evangeliu.

A ona nás Ježíšova k něčemu takovému skutečně nenabádají, jen nám říkají, že nemáme mít nikoho raději – ani své nejbližší – než Boha.

Mít víc rád Boha než ostatní lidi i než sebe samého znamená „mít Boha na prvním místě“, jak se často říká. Tedy mít Boha, Pána Ježíše jako svou první a největší lásku. A protože jde o lásku k Bohu, k dobru samotnému, jde vlastně o lásku k Lásce jako takové. Taková láska proto neneguje ty ostatní, které člověk může a má mít k druhým lidem, ale naopak: Dává jim jejich sílu, směr a důvod. Mít Boha na prvním místě totiž znamená, že vztah k němu pronikne a ovlivní vše ostatní, co jsme a co děláme. Je-li naše láska k Bohu živá, má větší naději být dobré i vše ostatní v našem životě.

Abychom si to snad snadněji představili: Není to nepodobné situaci, kdy lidé, zejména manželé, žijí v krásném a milujícím vztahu. I ti jsou přeci schopni milovat i ostatní, dávat svou lásku dál, protože ze své zkušenosti znají, co to je. V případě vztahu k Bohu je vše jen nekonečně větší. Proto mít Boha na prvním místě, vztahovat se k němu jako k tomu prvnímu, nejenže neruší lásky ostatní, ale dává jim sílu: Člověk Bohem milovaný může snadněji milovat dál.

Mít Boha na prvním místě ale může nakonec znamenat i určitý konflikt s našimi blízkými, dokonce i životní konflikt: Tehdy, když dojde k vážnému rozporu mezi vztahem k Bohu a vztahem k našim blízkým. Když se třeba s nejbližšími neshodneme na něčem podstatném, na něčem Božím, na něčem, co je ještě větším a podstatnějším než náš vzájemný vztah.

Takové situace si dovedeme představit, možná se v nich už leckdo – více nebo méně – ocitl a musel je řešit. Jsou to konflikty, které s sebou nese následování Pána Ježíše, křesťanský způsob života, kdy je někdo ve své rodině se svým křesťanstvím osamocený a musí si je uchránit i navzdory okolí, a to třeba někdy i za cenu určitých konfliktů. Už třeba jen kvůli

chození do kostela. Anebo – takřka klasicky – jsou to situace volby životního povolání, kdy takový chlapec chce jít do semináře anebo děvče do kláštera, a to i přes odpor a nevoli svých rodičů. Anebo si někdo vybere jinou životní cestu, o které je prostě přesvědčen, že na ni jej Bůh volá, ale okolí má jiný názor. Může se jednat i o celou řadu situací, kdy rodina či příbuzní začnou někoho nutit k věcem, které jsou už zlé, které jsou v příkrém rozporu se zákonem Božím, kdy blízcí začnou bránit v dobru, které je třeba vykonat, třeba v rozdělení se s potřebnými, v pomoci někomu dalšímu. I tehdy je třeba se emancipovat a říci „ne“ těmto tlakům, vzepřít se i za cenu konfliktu, statečně jít za Božím voláním.

Že takové situace skutečně mohou nastat a bohužel nastávají, lze číst ve slovech, která prvním veršům dnešního úryvku bezprostředně předcházela: «Nemyslete si, že jsem přišel na zem uvést pokoj; nepřišel jsem uvést pokoj, ale meč. Neboť jsem přišel postavit syna proti jeho otci, dceru proti matce, nachu proti tchyni; a nepřítelem člověka bude jeho vlastní rodina». To není pochopitelně něco, co by si Pán Ježíš přál, ale jde o situace, ke kterým prostě kvůli lidské slabosti dochází a na které Pán Ježíš své učedníky připravuje. A také slibuje, že v nich bude s nimi, že v nich bude s námi.

S tím souvisí i následující výzvy k vzetí kříže a dokonce k připravenosti ztratit svůj život pro Pána Ježíše. Stojí za pozornost, že Pán Ježíš – narozdíl od paralelního místa v Lukášově sepsání – zde nehovoří o „nesení“ kříže nýbrž o jeho „vzetí“, o jeho „sebrání“. Zdá se to být sice jen detail, možná trochu hra o slovíčka, možná je rozdíl způsoben tím, jak si to která evangelijní tradice zapamatovala. Ale v každém případě řecké sloveso *lambanein*, které zde zaznívá z Kristových úst, znamená „vzít“ či „zmocnit se“. Označuje vlastní akt vzetí kříže, rozhodnutí k tomu. Vzetí, sebrání vyjadřuje naši angažovanost, akt naší vůle, rozhodnutí, které se může a musí dennodenně obnovovat, denně znovu činit. Ostatně nic jiného než rozhodnout se často není v naší moci...

Podobně pozornosti hodným slovem je „život“: «Kdo nalezne svůj život, ztratí ho, kdo však ztratí svůj život pro mě, nalezne ho». V řečtině na místě „života“ však Pán Ježíš mluví o *psyché*, o „duši“. Překládat *psyché* jako „život“ má sice své opodstatnění, navazuje navíc na hebrejštinu, ale je to přeci jen trochu zobecňující. Je sice pravda, že *psyché* na tomto místě neznamena protiklad k „tělu“ (*sarx* či *sóma*) a že tím pádem zahrnuje celého člověka, tedy skutečně znamená celý jeho „život“, přesto zde jde ještě o něco hlubšího než jen o „život“ (řecky *zóé*). Použití slova *psyché* může také poukazovat na samotný střed života, tedy opravdu na duši člověka, ze které veškerý život vychází a který jej hlavně činí lidským. Tedy na to, co dělá člověka člověkem, jeho živoucí a rozhodující *já*.

Je-li tomu tak, pak můžeme Kristovu slovu rozumět nejen ve smyslu povzbuzení k připravenosti svůj pozemský život obětovat pro Pána Ježíše a ideály evangelia, nejen jako povzbuzení k neuchovávaní si pozemského života za každou cenu – přičemž i to jsou bezpochyby nesmírně důležitá povzbuzení, ale i jako výzvě, že člověk nesmí své *já* uchopit jako něco, co je jen jeho, co si má pro sebe zachovat a užít, ale jako něco, co by měl umět pro Krista ztratit. Tedy neuchovávat si své *já* pro sebe a podle sebe, nýbrž podřídít je Kristu. Pak bychom mohli Ježíšova slova parafrázovat jako: „Kdo si chce žít podle sebe, ztratí svou duši, kdo však ztratí svou duši pro mne, poddá ji mně, nalezne ji“. Ostatně něco takového přeci říkalo i dnešní čtení druhé ze 6. kapitoly Listu Římanům: «Kdo umřel, umřel hříchu jednou provždy, a když žije, žije pro Boha».

Nic z toho však není pochopitelné, pokud náš vztah, naše láska k Pánu Bohu, k Pánu Ježíšovi, k Lásce, k Dobru se nestane naší nejprvnější láskou...